

Handläggare
Peter Ahlström
Telefon: 08-508 28 438

Till
Idrottsnämnden

Transpersoner i Sverige - Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor

Svar på remiss av SOU 2017:92

Förvaltningens förslag till beslut

1. Förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet förklaras omedelbart justerat.

Marina Höglund
Förvaltningschef

Kersti Ruthström
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat Kulturdepartementets utredning Transpersoner i Sverige – Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor (SOU 2017:92) till ett urval av stadens stadsdelsnämnder och facknämnder.

I detta tjänsteutlåtande berörs de ämnesområden som har koppling till de delar som rör idrottsnämndens verksamhet och ansvarsområde. Det gäller framför allt tre av de nationella folkhälsomålen, mötesplatser, simhallar samt frågan om omklädningsrum och toaletter.

Remissen

Kulturdepartementet har beställt en utredning om transpersoners levnadsvillkor. Den har nu överlämnats till departementet och skickats på remiss till över 150 instanser, myndigheter, kommuner och organisationer, varav Stockholms stad är en av dessa.

Inom staden har utredningen förutom till idrottsnämnden remitterats till arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden,

äldrenämnden, stadsledningskontoret samt stadsdelsnämnderna i Skarpnäck, Spånga-Tensta och Södermalm. Sista dag för yttrande är den 20 februari.

Bifogat detta tjänsteutlåtande är endast sammanfattningen av remissen. Hela utredningen går att ta del av på regeringens hemsida: <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2017/11/sou-201792/>

Remissens beredning

Remissvaret har beretts av utvecklingsavdelningen och förvaltningschefens stab.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Utredningen beskriver många olika delar av livet, till exempel arbetsmarknad, levnadsvillkor och sjukvård. I detta remissvar berör förvaltningen de delar som rör idrottsnämndens verksamhet och ansvarsområde.

Under rubriken Transperspektiv på de nationella folkhälsopolitiska målen beskriver utredningen utmaningar för transpersoner i vardagen kopplat till varje mål. I relevanta fall kommenteras dessa under respektive mål.

Delaktighet och inflytande i samhället

Utredningen vill se en bättre dialog med idrottsrörelsen om hur unga hbtq-personer kan fångas upp och erbjudas plats att delta på de villkor de önskar. Idrotten har ett eget ansvar att erbjuda verksamheter och metoder för inkludering.

Som utredningen poängterar har föreningslivet, framför allt idrottsrörelsen, ett eget ansvar att uppfylla sina egna mål samt i förekommande fall statens riktlinjer. Staden kan framför allt fungera som samtalspart och möjliggörare genom lokaler och i vissa fall bidrag till relevanta insatser eller utbildningar. Detta har också diskuterats med Stockholmsidrotten. En utmaning är att hbtq-utbildningar inte är så attraktiva för föreningarna och deras ideella ledare. Därför inkluderas ofta den delen i mer generella utbildningsprogram så att alla ledare får med sig basala kunskaper i grundutbildningen.

Miljöer och produkter

En fråga som återkommer på flera ställen i utredningen är könsneutrala toaletter och omklädningsrum. Det beror på att det är en viktig vardagsfråga som är självklar för de allra flesta, men för gruppen transpersoner blir en särskild utmaning.

Frågan är ständigt aktuell på idrottsnämndens anläggningar. Framför allt diskuteras den på simhallarna. För idrottsnämnden finns det två perspektiv. Det ena perspektivet handlar om att ge tekniska och fysiska förutsättningar för alla att byta om. Det andra perspektivet handlar om bemötande och förståelse för allas förutsättningar, behov och önskemål.

Flexrum kallas de omklädningsrum som är anpassade för att en eller en mycket liten grupp ska kunna byta om enskilt. Dessa rum kan med fördel användas av till exempel transpersoner. Flexrum installeras i många nya anläggningar eller vid renovering av gamla anläggningar. Det är standard i nya och renoverade simhallar. I dagsläget finns det flexrum i Åkeshovs sim- och idrottshall och Eriksdalsbadet. På de flesta andra simhallar finns det lösningar för transpersoner och andra grupper som skulle kunna vara i behov av ett flexrum.

I den helt renoverade och tillbyggda Åkeshovs sim- och idrottshall är de allmänna toaletterna könsneutrala.

Det andra perspektivet är bemötande. Förvaltningen jobbar kontinuerligt med fortbildning när det gäller bemötande. Trots det blir det inte alltid rätt i mötet mellan kund och personal. Ytterligare en aspekt på bemötande är att personalen ska uppträda korrekt även mot andra besökare som är ovana vid att möta transpersoner. Vid sådana tillfällen kan det vara svårt att hitta konstruktiva lösningar som passar de olika besökarna. Förvaltningen eftersträvar därför dialog med transpersoner så vi blir medvetna om förutsättningar, behov och önskemål.

Fysisk aktivitet

Utredningen pekar på att det är lika viktigt med fysisk aktivitet för transpersoner som för alla andra. Utredningen konstaterar endast att transpersoner idrottar eller är fysiskt aktiva i mindre omfattning än andra. Förslag saknas i utredningen.

Förvaltningen anser att det viktigaste första steget till ökad kunskap för kommuner och idrottsföreningar är att samtala med gruppen transpersoner för att öka kunskapen om vad som skulle stimulera eller öka möjligheten till fysisk aktivitet.

Övriga ämnesområden

Mötesplatser för transpersoner fyller enligt utredningen en viktig funktion för gruppen. Egalia är en fritidsgård för unga hbtq-personer. Verksamheten får stöd av två av stadens nämnder, idrottsnämnden och socialnämnden. Tidigare har även kulturnämnden gett stöd till verksamheten. Det indikerar att det inte är helt klart att det är ett kommunalt ansvar att ge stöd till den här verksamheten. Utredningen diskuterar möjligheten till ett sammanhållet nationellt ansvar för hbtq-ungdomars fritid. MUCF har tidigare föreslagit det. Förvaltningen anser att det skulle kunna bidra till stabilare förhållanden för en utsatt verksamhet och ge långsiktiga förutsättningar för Egalia att vara den regionala mötesplats den är idag. Det är däremot viktigt att framhålla att förvaltningen även fortsättningsvis kommer att föreslå att Egalia ges ett verksamhetsbidrag så att verksamheten inte riskeras.

Utredningen konstaterar att det är svårt att träna i grupper eller lag som kräver eller önskar samhörighet och därmed ställer indirekta krav på likvärdigt agerande. Därför är de platser där transpersoner kan träna själva på sina villkor extra viktiga. Stadens simhallar har därför ett särskilt ansvar att erbjuda bra bemötande och bra fysiska förutsättningar för transpersoner. Det är redan idag en viktig del av förvaltningens arbete.

Simhallar omnämns i utredningen som ett särskilt problem. Det handlar i första hand om kravet på att duscha före och efter bad som finns där. Eftersom det kravet finns av hygien- och vattenreningskäl måste det vara samma krav för alla besökare. Det innebär att det inte är aktuellt att göra avsteg från kravet. Däremot finns som tidigare beskrivet möjlighet i flera simhallar att byta om och duscha i ett separat rum. Förvaltningen anser därför att det finns lösningar som möjliggör bad för transpersoner men att utbudet kan bli bättre. Det kommer att ske successivt när simhallar renoveras.

Jämställdhetsanalys

En jämställdhetsanalys är inte aktuell i detta ärende.

Bilaga

Sammanfattning av remissen Transpersoner i Sverige – Förslag till stärkt ställning och bättre levnadsvillkor (SOU 2017:92)